

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ПЛОВДИВ

№ ПК КТЕМО
и до вестник ПК
01. 10. 20

20X1-268
01. 10. 20

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от общинския съветник инж. Александър Държиков – Председател на Общински съвет
– Пловдив

ОТНОСНО: Удостояване на Гаврил Баев Кръстевич посмъртно със званието „Почетен гражданин на град Пловдив”

УВАЖАЕМИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Във връзка с постъпило предложение в едно с подписа към него с вх. № 20X-164/16.09.2020г. от Рашко Радомиров, председател на „Пловдивски граждански клуб” гр.Пловдив и във връзка с навършването на 150 години от обявяване на независима Българска Екзархия, предлагам да бъде удостоен посмъртно Гаврил Баев Кръстевич със званието „Почетен гражданин на град Пловдив”.

Гаврил Баев Кръстевич - български възрожденец, юрист и историк, радетел за културното обособяване на българите в Османската империя по времето на Танзимата, учредител на Българската екзархия, главен управител на Източна Румелия от месец април 1884 до Съединението на 6 септември 1885 година.

Гаврил Кръстевич е роден в Котел през 1818 г. Между 1831 -1834 г. учи при видния възрожденски учител Райно Попович в Карлово. Провокиран от изключителното му ученолюбие, през 1834 г. Попович се обръща с писмо до Стефан Богориди, / внук на Софроний Врачански и висш османски чиновник / да окаже съдействие да продължи образованието си в Цариград. Пред Богориди се застъпва и бащата на Раковски. През 1835 г. заминава за Цариград, като носи писмо-препоръка, подписано от 13 котленски първенци. Приет е в семейството на Богориди и постепенно между двамата се изгражда тясна интелектуална, а впоследствие и професионална близост. Между 1835 и 1837 г. учи в едно от най-реномираните учебни заведения в османската столица в кв. Куручешме. През 1838 г. Богориди, който осигурява и издръжката му, го изпраща да учи право в Париж. През 1844 г., като един от първите българи, завършили Сорбоната, се завръща в Цариград. Става секретар на Богориди и по това време се сближава с водача на църковното движение Иларион Макариополски. Тъй като се ползва с пълното доверие на Богориди, на практика управлява остров Самос и натрупва ценен административен опит. След 1851 г. има впечатляваща кариера в османската администрация като юрист - член е на Търговския съд, на Върховния съд, преподава търговско право. След 1851г. Гаврил Кръстевич активно се включва в движението за българска църковна независимост.

През 1869 г. Великият везир Али паша го назначава в създадената българо-гръцка комисия, чиято задача е да изработи приемлив правителствен проект за решаване на църковния спор. През м. април комисията връчва изготвения от Кръстевич проект и именно в него заляга идеята бъдещата църковна област да се нарича

българска екзархия. През м. септември Али паша упълномощава Гаврил Кръстевич да изготви проекта във вид, който официално да се прокламира от Султана. На 28.02.1870 г. Великият везир връчва на комисията подписания предходния ден Ферман. На следващия ден е показан на българите, дошли на служба в храма „Свети Стефан“. На 6.III. е свикано събрание, председателствано от Кръстевич. По негово предложение е решено 40 измежду цариградските българи да се съберат и по утвърдена процедура да изберат ръководство на Българската екзархия. Няколко дни по-късно е избран Привременен съвет, в чийто състав влиза и Гаврил Кръстевич. Той изработва правилник, който узаконява избора и от името на събранието представя временното управление на Екзархията до избора на Екзарх. В продължение на 42 заседания, те обсъждат член по член изработения от Гаврил Кръстевич проект за екзархийски устав.

Гаврил Кръстевич не е само виден църковен деец, той е един от теоретичите на българското просвещение, историк, публицист. Владее отлично гръцки, турски и френск език. Между 1850 - 1860 г. е член на българската община в Цариград. През 1859-1860 г. е редактор на сп. „Български книжици“, редовен дописник е до в. „Съветник“, „Македония“, „Право“, „Век“, сп. „Любословие“ и сп. „Читалище“. Изкушен от историята още от пребиваването си в Париж, през 1869 г. пише „История българска“, изявява се и като преводач.

Името на Гаврил Кръстевич заема изключително място в историята на Пловдив след Освобождението. От 1879 до 1884 г. е Главен секретар и Директор на вътрешните работи на автономната Източна Румелия, а от 14.IX.1884 г. до 6.IX.1885 г. е неин Областен управител. На него се дължи изграждането на съдебната власт и много добре функциониращата администрация на областта.

Оценката за Гаврил Кръстевич е дадена още в Пловдив, когато поема управлението на Източна Румелия. В бр. 603 / 1.V.1884 г. / на в. Марица четем - „Европа може да има у Г. Гаврила Кръстевича една гаранция за добро управление, Високата порта - един лоялен главен управител, народът - един справедлив и грижавен баща“. Неговият съвременник Михаил Маджаров пише за „съвършенната му честност“, а в Строителите на съвременна България Симеон Радев го определя като добър администратор, „добросъвестен, трудолюбив и отличен юрист“

Днес историците са единодушни, че Гаврил Кръстевич е един от най-образованите и достойни българи на XIX век. Всъщност можем само да гадаем какво би станало с българското Съединение, ако Областният управител на Източна Румелия Гаврил Кръстевич беше изпълнил своите административни задължения вместо фразата „И аз съм българин, каквото стане нека стане“. Запазените документи сочат, че Гаврил Кръстевич никога не е преставал да служи на българския народ, но за жалост е абсолютно незаслужено неocenен от поколенията след него. След Съединението Гаврил Кръстевич се завръща в Цариград. Умира през 1898 г. и е погребан в гръцките гробища в кв. Шишли, които са близо до сградата на Българската екзархия, за чието учредяване има безспорни заслуги.

Вземайки предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 22 и ал. 2 от ЗМСМА, както и във връзка с чл. 4, т.3, чл. 38, ал.1, т.1 и ал.2 и чл.42 от Наредба за символиката и отличията на община Пловдив, Ви предлагам да вземем следното

РЕШЕНИЕ:

1. Удостоява посмъртно Гаврил Баев Кръстевич със званието „Почетен гражданин на град Пловдив“

МОТИВИ: Настоящото предложение се прие на основание чл. 21, ал. 1, т. 22 и ал. 2 от ЗМСМА и във връзка с чл. 4, т.3, чл.38, ал.1, т.1 и ал.2 и чл.42 от Наредба за символиката и отличията на община Пловдив, приета с решение № 455, взето с протокол. № 20 от 29.11.2018г.; Във връзка постъпило предложение в едно с подписка към него с вх. № 20X-164/16.09.2020г. от Рашко Радомиров, председател на „Пловдивски граждански клуб“ гр.Пловдив и във връзка с навършването на 150 години от обявяване на независима Българска Екзархия.

Приложение: Предложение в едно с подписка към него с вх. № 20X-164/16.09.2020г. от Рашко Радомиров, председател на „Пловдивски граждански клуб“ гр.Пловдив

С уважение,

ИНЖ. АЛЕКСАНДЪР ДЪБЧИКОВ
Председател на Общински съвет Пловдив

